

Průvodní listina

Na vašem analytickém oddělení nezávislé společnosti, která se zabývá životní úrovní občanů, jste se dohodli, že se pokusíte odpovědět na pár definovaných výzkumných otázek, které adresují **dostupnost základních potravin široké veřejnosti**. Kolegové již vydefinovali základní otázky, na které se pokusí odpovědět a poskytnout tuto informaci tiskovému oddělení. Toto oddělení bude výsledky prezentovat na následující konferenci zaměřené na tuto oblast.

Potřebují k tomu **od vás připravit robustní datové podklady**, ve kterých bude možné vidět **porovnání dostupnosti potravin na základě průměrných příjmů za určité časové období**.

Jako dodatečný materiál připravte i tabulku s HDP, GINI koeficientem a populací **dalších evropských států** ve stejném období, jako primární přehled pro ČR.

Datové sady, které je možné použít pro získání vhodného datového podkladu

Primární tabulky:

1. [czechia_payroll](#) – Informace o mzdách v různých odvětvích za několikaleté období. Datová sada pochází z Portálu otevřených dat ČR.
2. [czechia_payroll_calculation](#) – Číselník kalkulací v tabulce mezd.
3. [czechia_payroll_industry_branch](#) – Číselník odvětví v tabulce mezd.
4. [czechia_payroll_unit](#) – Číselník jednotek hodnot v tabulce mezd.
5. [czechia_payroll_value_type](#) – Číselník typů hodnot v tabulce mezd.
6. [czechia_price](#) – Informace o cenách vybraných potravin za několikaleté období. Datová sada pochází z Portálu otevřených dat ČR.
7. [czechia_price_category](#) – Číselník kategorií potravin, které se vyskytují v našem přehledu.

Číselníky sdílených informací o ČR:

1. [czechia_region](#) – Číselník krajů České republiky dle normy CZ-NUTS 2.
2. [czechia_district](#) – Číselník okresů České republiky dle normy LAU.

Dodatečné tabulky:

1. **countries** - Všechné informace o zemích na světě, například hlavní město, měna, národní jídlo nebo průměrná výška populace.
2. **economies** - HDP, GINI, daňová zátěž, atd. pro daný stát a rok.

Výzkumné otázky

1. Rostou v průběhu let mzdy ve všech odvětvích, nebo v některých klesají?
2. Kolik je možné si koupit litrů mléka a kilogramů chleba za první a poslední srovnatelné období v dostupných datech cen a mezd?
3. Která kategorie potravin zdražuje nejpomaleji (je u ní nejnižší procentuální meziroční nárůst)?
4. Existuje rok, ve kterém byl meziroční nárůst cen potravin výrazně vyšší než růst mezd (větší než 10 %)?
5. Má výška HDP vliv na změny ve mzdách a cenách potravin? Neboli, pokud HDP vzroste výrazněji v jednom roce, projeví se to na cenách potravin či mzdách ve stejném nebo následujícím roce výraznějším růstem?

Úvod

Cielom tejto sprievodnej listiny, je pomôcť kolegom odpovedať na otázky na základe dostupných dát cien potravín, miezd a HDP v priebehu rokov. Odpovede pomôžu priblížiť aktuálny vývoj v Českej republike v časovom rozmedzí 2006 až 2018.

V jednotlivých odpovediach budeme prezentovať výstup dát, ktoré sme spracovali pomocou programu SQL.

1. Rostou v průběhu let mzdy ve všech odvětvích, nebo v některých klesají?

- V priebehu rokov nastali situácie kedy medziročný rast bol negatívny. Celkovo sa to udialo 23 krát.
- Najčastejšie sa to udialo v odvetviach Ťžba a dobývání, kde pokles cien v priebehu rokov nastal štyri krát.

2. Kolik je možné si koupit litrů mléka a kilogramů chleba za první a poslední srovnatelné období v dostupných datech cen a mezd?

- V rokoch 2006 až 2018 rástli mzdy aj ceny položiek. Cena položky "Chléb konzumní kmínový" stúpila zo 16,12 CZK na 24,24 CZK a cena "Mléko polotučné pasterované" zo 14,44 CZK na 19,82 CZK . Priemerná mzda sa zvýšila z 19 218,88 CZK na 31 520,50 CZK .
- Napriek zvýšeniu cien, zvýšenie miezd umožnilo dovoliť si viac týchto položiek. Pri "Chléb konzumní kmínový" sa cenovo dostupné množstvo mierne zvýšilo z 1 192,0 na 1 300,0. Podobne pri "Mléko polotučné pasterované" sa cenovo dostupné množstvo zvýšilo z 1 331,0 na 1 590,0.

3. Která kategorie potravin zdražuje nejpomaleji (je u ní nejnižší percentuální meziroční nárůst)?

- Zmeny cien jednotlivých položiek sme skúmali naprieč rokmi
- Došli sme k záveru, že artiklom s najpomalším rastom sú “Banány žlté”
- V priebehu rokov nastali však aj situácie, kedy ceny medziročne klesali. Nastalo to v roku 2007, kedy predošlé ceny boli nižšie ako v roku 2006. Týka sa to artiklov “Cukr krystalový”, ktorý zlacnel o 1,921% a “Rajská jablka červená kulatá”, ktoré zlacneli o 0,741%

4. Existuje rok, ve kterém byl meziroční nárůst cen potravin výrazně vyšší než růst mezd (větší než 10 %)?

- Z uvedených údajov nie je rok, kde by nárast cien potravín prevýšil rast miezd o viac ako 10 %.
- Najbližší prípad významnej zmeny je od roku 2016 do roku 2017, kde sa ceny potravín zvýšili o 9,61 % v porovnaní so 6,84 % nárastom miezd, no stále to nepresahuje 10 % rozdiel.
- Celkovo údaje naznačujú, že zatiaľ čo ceny potravín sa zvýšili kolísali, vo všeobecnosti sa zvýšili rýchlosťou nižšou alebo porovnateľnou s rastom miezd a neexistuje prípad, kedy by zvýšenie cien potravín prevýšilo zvýšenie miezd o viac ako 10 %.

5. Má výška HDP vliv na změny ve mzdách a cenách potravin? Neboli, pokud HDP vzroste výrazněji v jednom roce, projeví se to na cenách potravin či mzdách ve stejném nebo následujícím roce výraznějším růstem?

- Zmeny miezd: Existuje všeobecný trend, keď vyšší rast HDP má tendenciu sa zhodovať s výrazným zvýšením miezd. Napríklad v rokoch 2006, 2007, 2016 a 2017, v rokoch s vyšším tempom rastu HDP, došlo k výraznému zvýšeniu miezd.
- Zmeny cien potravín: Vzťah medzi rastom HDP a zmenami cien potravín je menej jasný a variabilnejší. Zatiaľ čo v niektorých rokoch s vyšším rastom HDP došlo aj k výraznému zvýšeniu cien potravín (napr. 2006, 2007 a 2016), v iných rokoch sa tento model tak jasne nesledoval (napr. 2014).
- V súhrne sa zdá, že rast HDP bol konzistentný a priamy vplyv na zmeny miezd, čo ukazuje, že vyšší rast HDP vo všeobecnosti vedie k vyššiemu rastu miezd. Vplyv na ceny potravín je variabilnejší, čo naznačuje, že pri určovaní zmien cien potravín môžu zohrávať významnú úlohu iné faktory.

Katarína Verebová

Záver:

Odpoveďami sme sa snažili pomôcť našim kolegom z oddelenia nezávislej spoločnosti, ktorá sa zaoberá životnou úrovňou občanov. Snažili sme sa priblížiť ekonomické zmeny, ktoré v priebehu rokov nastali.

Vypracovala: Katarína Verebová

Dňa: 09/07/2024